קכב: כל כתבי פרק ששה עשר שבת

אהדרינהו שמואל לאפיה. מייני שהיה לכל הפחות מחלה על מחלה דמשום גר לחד גר למאה לא משתרית אלא היכא שהוא ניכר שהוא עושה לגרכו דמו לא גזרינן אפילו במכירו שמא ירבה בשבילו: **הדרן עלך כל כתבי**

כל הכלים הניטלין בשבת ודלתותיהן עמהם גרסינן ול"ג כל הכלים ניטלין דטובא איכא דאין ניטלין כגון מסר הגדול וימד של מחרישה דאפילו ר"ש מודה כדאיתא בשילהי מכילתין (דף קמ.) וכגון חלתא[1] בת תרי כורי דאסר רבה בשילהי במה מדליקין (דף לה.) וכן תגולרות לרבי יהודה[2] וכר ישן[3]. מ"ר: **אדרבה בשבת מוכנין אנב אביהן.** אע"ג דלקמן בפירקין (דף קכד:) אמר איפכא גבי שברי כלי מרס דשרי לטלטל יותר כשנשברו בע"ש משנשברו בשבת לא דמיא דהכא אכתי כלי הוא שעדיין עומד למלאכה דאשווה ולאו להתחבר הכיסוי עם הכלי אבל לקמן לא חשיב כלי אלא מחמת שעומד למלאכה אחרת הלך כשנשבר בשבת אסור טפי דהוי נולד: **לעולם** קסבר יש בנין בכלים בו'.

וכשניטלו מטלטלין קאמר

וה"פ הבריתא דלת של שידה מיבה ומגדל ניטלין פירוש מטלטלין כשניטלין ולא כפירוש הקונטרס דמפרש שניטלין דקתני היינו שניטלו קאמר כלומר כשניטל אין מחזירין אותן דלא יתכן לפרש כן ניטלין דסיפא אלא לשון טלטול הוא כדפרשתי ופריך והא[4] נמי נוטלין קתני ועוד מאי אבל לא מחזירין דלא שייך למיתני אמילתיה דלא (דמיא) [שייך] כלל למאי דאיירי בה דמעיקרא קאמר ניטלין שמותר לטלטל ואין בו איסור מוקצה והדר קאמר אבל לא מחזירין שהוא משום איסור בנין מאי ענין זה אצל זה לא שייך כה"ג למיתני אבל כלל: **רחת** ומלגו מי מייחדי ליה לקטן. ורב יהודה ידע ליה לסיפא אלא דילמא הוה מוקי לה בשיחדה לכך ככל הנך דמתניתין ואם תאמר והאמר רב יהודה אמר שמואל בפרק אלו קשרים (לעיל דף קיג.) כלי קיימי מותר לטלטל בשבת דהיינו לצורך גופו אע"ש שמלאכתו לאיסור ואין לומר דמשמע דשמואל קאמר ליה ולא לא סבירא ליה מדבעי מיניה מרב יהודה כוכב עליון וכוכב התחתון מהו אין ולאו ורפיא בידיה משמע דס"ל הכי ועוד דרב יהודה גופיה בסוף כירה (לעיל ד' מו.) קאמר שרגא דמישמא שרי לטלטולי ואין לומר דמיירי כשייחדו להיתר כדמוקי רב יהודה הכך דמתני' דהא כלי קיימי לא משמע שייחדו דאם כן אפילו כוכב העליון וכוכב התחתון נמי ויש לומר דלא אסר רב יהודה אלא דומיא דפילוגא אגוזים שהיא מלאכה גרועה לגבי קורנס שמיוחד למלאכה חשובה וכן כל הנך דמתניתין הוה אסור בלא ייחוד דמלאכת היתר שלהן מלאכה גרועה היא לגבי הנך כלים שמיוחדין למלאכה חשובה אבל כלי קיימי ושרגא דמישמא מותר לטלטל לצורך גופן דמלאכה שלהן חשובה יותר מפילוגא אגוזים: נפיקי לפנות מקומו דאין מטלטלין: **מי מייחדי לקטן.** כשלמא כולהו הני דמתני' איכא לאוקמא בעשויין ומיוחדין לכך כר מהני דליכא דעביד להו להכי: דכר

אדעתא דרובא מדלקי שמואל איקלע לבי אבין תורן אתא ההוא גברי אדליק שרגא אהדרינהו שמואל לאפיה כיון דחזא דאייתי שטר וקא קרי אמר אדעתא דנפשיה הוא דאדליק אהדרינהו איהו לאפיה גבי שרגא:

הדרן עלך כל כתבי

כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן אע"פ שנתפרקו (בשבת) שאינן דומין לדלתות הבית לפי שאינן מן המוכן נוטל אדם קורנס לפצע בו את האגוזין קרדום לחתוך בו את הדבילה מגריפה לגור בה את הגבינה מגריפה לגרוף בה את הגרוגרות את הרחת ואת המלגז לתת עליו לקטן את הכוש ואת הכרכר לתחוב בו מחט של יד ליטול בו את הקוץ ושל סקאים לפתוח בו את הדלת: **גמ'** כל הכלים ניטלין ואע"פ שנתפרקו בשבת ולא מיבעיא בחול אדרבה בשבת מוכנין על גבי אביהן בחול אין מוכנין על גבי אביהן אמר אביי הכי קאמר כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהן אע"פ שנתפרקו בחול ניטלין בשבת ת"ר הדלת של שידה ושל תיבה ושל מגדל נוטלין אבל לא מחזירין ושל לול של תרנגולים לא נוטלין ולא מחזירין בשלמא של לול של תרנגולים קסבר כיון דמחברי בארעא יש בנין בקרקע יש סתירה בקרקע אלא של שידה ושל תיבה ושל מגדל מאי קסבר אי קסבר יש בנין בכלים יש סתירה בכלים ואי אין סתירה בכלים אין בנין בכלים אמר אביי לעולם קסבר יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים ושניטלו קאמר א"ל רבא [שתי תשובות בדבר] חדא דנוטלין קתני ועוד מאי אבל לא מחזירין אלא אמר רבא קסבר אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים וגזירה שמא יתקע: נוטל אדם קורנס כו': אמר רב יהודה קורנס של אגוזין לפצע בו את האגוזין אבל של נפחין לא קסבר דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו אסור א"ל רבה אלא מעתה סיפא דקתני ואת הרחת ואת המלגז מי מייחדי ליה לקטן אלא אמר רבה קורנס של נפחין לפצע בו האגוזין קסבר דבר

אדעתא דרובא. הלכך ישראל עיקר. ומחלה על מחלה נמי ליכא למיקם עלה דמלתא דאיכא למימר עיקר דעתיה דמדליק בשביל ישראל ואיכא למימר עיקר דעתיה דמדליק בשביל נכרי אבל נכרי וישראל והמדליק עצמו משתמש לאורה ודאי עיקר אדעתא דידיה עביד וכיון דנר לאחד נר למאה לא משתרית אלא: **דאייתי שטר.** ההוא דאדלקה:

הדרן עלך כל כתבי

כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהם. כל הכלים שיש להם דלתות כגון שידה תיבה ומגדל ניטלין בשבת ודלתות שיש להם נעלן עמהן ניטלין עמהן: **ואע"פ שנתפרקו.** הדלתות מן הכלים ניטלין ואין דומין לדלתות הבית שאין ניטלין לפי שדלתות הבית אינן מן המוכן לטלטל שאינן כלי אבל אלו הן כלי אגב אביהן: **קורנס.** מרטי"ל: **דבילה.** מאחר שעשאה עיגול עבה היא מאד וקשה כגבינה ולריך קורדום לחותכה: **ומגריה.** כעין סכין ויש בו פגימות הרבה: **לגור בה את הגבינה.** לחתכו ולחלקו לפי שממהרת לחתוך דבר עב: **מגריפה.** ווד"ל: **לגרוף בה את הגרוגרות.** מן החביות: **רחת.** פאל"א: **מלגז.** כמין עתר שקורין פורק"א של ברזל ולו ג' שיניים ומהפכין בו קש כגון: **לחת עליו לקטן.** מזונות: **כוש.** פלך פוש"ל: **כרכר.** רא"ל: **לתחוב בו.** לאכול בו תותים וכל פרי לך: **מחט של יד.** מחט קטן שתופר בו בגדים: **ושל סקאים.** מחט גדולה שתופרים בה שקים: **לפתוח בו את הדלת.** מי שאבד מפתחו: **גמ' ולא מיבעיא בחול.** קא סלקא דעתך ואע"פ שנתפרקו אבשבת דקתני רישא קאי ומשמע אע"פ שנתפרקו היום מותרים ולא מיבעיא אם נתפרקו מאמש: **אדרבה.** מאי אע"פ שייך למתני הא ודאי נתפרקו בשבת איכא למימרא הוו מוכנין לטלטל אגב אביהן: **הכי קאמר בו.** ואע"פ לא תרבותא דנתפרקו בשבת קאי אלא תרבותא דנתפרקו או בחול או בשבת קאי ולא מיבעיא כשהן מחוברין: **נוטלין.** משמע מסלקין אותן בשבת [מהיתר] ליר שלהן: **לול.** בגין העשוי לתרנגולין: **לא נוטלין ולא מחזירין.** דלמפרש ואזיל חזרתו בגין ממש הוא ושילוקו סתירה גמורה היא: **מאי קסבר.** שמתיר שילוקו ואוסר חזרתו: **אי קסבר יש בגין בכלים.** וחזרתו בגין על כרחך אם יש בגין יש סתירה ואמאי טוטלין: **ושניטלו קאמר.** וה"ק דלת של תיבה שידה ומגדל שניטלו אין מחזירין: **מאי אכל.** כיון דלא תנא נוטלין לא שייך למיתני אכל: **לעולם קסבר אין סתירה ואין בנין.** הלכך נוטלין ומיהו אין מחזירין מדרבנן: **גזירה שמא יפקע.** בחזקה בסכין וימדות והוה ליה גמר מלאכה וחייב משום מכה בפטיש: **קורנס של אגוזים.** המיוחד לפצעת אגוזים הוא דקתני מתניתין דטוטלין אותו למלאכתו משום דעיקרו למלאכת היתר: **אכל של נפחים.** דעיקרו למלאכת איסור לא: **לצורך גופו.** שגופו צריך עוד למלאכה אחרת של היתר אין מטלטלין אותו לאותה מלאכה וכ"ש אם אין צריך לגופו אלא

אדעתא דרובא. הלכך ישראל עיקר. ומחלה על מחלה נמי ליכא למיקם עלה דמלתא דאיכא למימר עיקר דעתיה דמדליק בשביל ישראל ואיכא למימר עיקר דעתיה דמדליק בשביל נכרי אבל נכרי וישראל והמדליק עצמו משתמש לאורה ודאי עיקר אדעתא דידיה עביד וכיון דנר לאחד נר למאה לא משתרית אלא: **דאייתי שטר.** ההוא דאדלקה:

הדרן עלך כל כתבי

כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן עמהם. כל הכלים שיש להם דלתות כגון שידה תיבה ומגדל ניטלין בשבת ודלתות שיש להם נעלן עמהן ניטלין עמהן: **ואע"פ שנתפרקו.** הדלתות מן הכלים ניטלין ואין דומין לדלתות הבית שאין ניטלין לפי שדלתות הבית אינן מן המוכן לטלטל שאינן כלי אבל אלו הן כלי אגב אביהן: **קורנס.** מרטי"ל: **דבילה.** מאחר שעשאה עיגול עבה היא מאד וקשה כגבינה ולריך קורדום לחותכה: **ומגריה.** כעין סכין ויש בו פגימות הרבה: **לגור בה את הגבינה.** לחתכו ולחלקו לפי שממהרת לחתוך דבר עב: **מגריפה.** ווד"ל: **לגרוף בה את הגרוגרות.** מן החביות: **רחת.** פאל"א: **מלגז.** כמין עתר שקורין פורק"א של ברזל ולו ג' שיניים ומהפכין בו קש כגון: **לחת עליו לקטן.** מזונות: **כוש.** פלך פוש"ל: **כרכר.** רא"ל: **לתחוב בו.** לאכול בו תותים וכל פרי לך: **מחט של יד.** מחט קטן שתופר בו בגדים: **ושל סקאים.** מחט גדולה שתופרים בה שקים: **לפתוח בו את הדלת.** מי שאבד מפתחו: **גמ' ולא מיבעיא בחול.** קא סלקא דעתך ואע"פ שנתפרקו אבשבת דקתני רישא קאי ומשמע אע"פ שנתפרקו היום מותרים ולא מיבעיא אם נתפרקו מאמש: **אדרבה.** מאי אע"פ שייך למתני הא ודאי נתפרקו בשבת איכא למימרא הוו מוכנין לטלטל אגב אביהן: **הכי קאמר בו.** ואע"פ לא תרבותא דנתפרקו בשבת קאי אלא תרבותא דנתפרקו או בחול או בשבת קאי ולא מיבעיא כשהן מחוברין: **נוטלין.** משמע מסלקין אותן בשבת [מהיתר] ליר שלהן: **לול.** בגין העשוי לתרנגולין: **לא נוטלין ולא מחזירין.** דלמפרש ואזיל חזרתו בגין ממש הוא ושילוקו סתירה גמורה היא: **מאי קסבר.** שמתיר שילוקו ואוסר חזרתו: **אי קסבר יש בגין בכלים.** וחזרתו בגין על כרחך אם יש בגין יש סתירה ואמאי טוטלין: **ושניטלו קאמר.** וה"ק דלת של תיבה שידה ומגדל שניטלו אין מחזירין: **מאי אכל.** כיון דלא תנא נוטלין לא שייך למיתני אכל: **לעולם קסבר אין סתירה ואין בנין.** הלכך נוטלין ומיהו אין מחזירין מדרבנן: **גזירה שמא יפקע.** בחזקה בסכין וימדות והוה ליה גמר מלאכה וחייב משום מכה בפטיש: **קורנס של אגוזים.** המיוחד לפצעת אגוזים הוא דקתני מתניתין דטוטלין אותו למלאכתו משום דעיקרו למלאכת היתר: **אכל של נפחים.** דעיקרו למלאכת איסור לא: **לצורך גופו.** שגופו צריך עוד למלאכה אחרת של היתר אין מטלטלין אותו לאותה מלאכה וכ"ש אם אין צריך לגופו אלא

עין משפט נר מצוה

סז א טור סר"ע סס:
א ב מיי' פכ"ב מהלכות שבת הלכה כה וסכ"ה הלכה יב סמג לאוין סה טוש"ע אח"ח סימן שח סעיף ח:
ב ג מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ב:
ג ד מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף יח:
ד ה מיי' פכ"ג שם הלכה כה טור סר"ע שם סעיף ט:
ה ו מיי' שם הלכה כו סמג שם טוש"ע אח"ח סימן שיב סעיף ח:

לעזי רש"י

מרטי"ל. פטיש.
ודי"ל. יעה.
פאל"א [פיל"א]. יעה.
פורק"א. קלשון.
פרשי"ל. פלך.
רא"ל [ריי"ל]. כרכר.

מוסף רש"י

מחט של יד. היא מחט שתופרים בה בגדים, ומקאים דקתני בהדיא ושל סקאים לפתוח בה את הדלת, קרי לה לתא מחט של יד (לעיל כה: ובהדרין פד:). אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים. אין איסור בנין ופתירה בכלים אלא בבתים, דמתיר בבנין כל דהו, והעושה כלי לו נותני פירין לו בשבת, משום מכה בפטיש היא דמתיר, שהוא חיוב לכל נמר מלאכה, לו אם הוא דבר שהיא מחליקו חייב משום ממחק, ואם צריך קיצוע הייב משום מחתך, ובן אורב לו מבך לו פופה, אבל בנין ופתירה בכלים אמרה. דהא דתנן (לעיל קנ:) הבוטה כל שהוא, בבתים תנן (בבבא יא. וכבייז שם כב.).

ממורת הש"ס

ס) פירוש מחלה [ומשמעה שבמשניות איתא המזלגן]. **ב)** (לעיל קז. שבהדרן פד:, **ג)** [ותוספתא פע"ו], **ד)** [ובירושלמי לה. מלה י. יח: כט.], **ה)** כרש"ל ובמ"י איתא מהיכר וכן איתא בכת"ש בבייה לעילם. **ו)** [ער לעיל לה. פוסי' ד"ה ואפילו], **ז)** [לעיל לו.], **ח)** [לעיל מה.], **ט)** [לעיל דמשמיה].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לעולם וכו' ופרך וסה ניטלין קתני ולא תני נמי נתפרקו כו' ועוד מאי אכל:

רבינו חננאל

פרק שבעה עשר כל הכלים ניטלין בשבת ודלתותיהן וכו'. באנו לפרש מתי נפרקו בשבת או אפילו בחול, ואוקמה אביי להא מתניתין [דאע"פ שנתפרקו בחול ניטלין בשבת. לפי שאינן דומין לדלתות הבלים לדלתות הבית, כי דלתות הבית קבועין בקרקע ולא הוכנו להטלטל. אבל הבלים לא הוכנו [אלא] לטלטול וכ"ש דלתותיהן. ופשוטה היא. ומפרקינן לגזירה שמא יתקע, פי' שמא יתקע בה מסמר או יתר וכדומה לזן. נוטל אדם קורנס לפצע בו אגוזים וכו'. בא רב יהודה להעמיד משנתנו זו בקורנס המוכן לפצוע אגוזים. ולא כל קורנס מותר אלא זה בלבד. אבל קורנס של נפחים וכדומה לזן אפילו לצורך גופו אסור. ואקשי עלה רבה אלא מעתה סיפא דקתני ואת הרחת ואת המלגז לחת עליו לקטן, פי' לחת עליו מאכל לקטן כגון תבשיל, רחת ומלגז [כין מכינין בני אדם להבשיל וכדומה לו. ולא מצא רב יהודה פירוק, והעמיד רבה משנתינו בקורנס של נפחים וה"ה לכל קורנס.

---

[1] גרלה דמסר מדברי רבינו ול"ל דלת של שידה וכל תיבה ישל מגדל טוטלין אבל לא מחזירין.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com